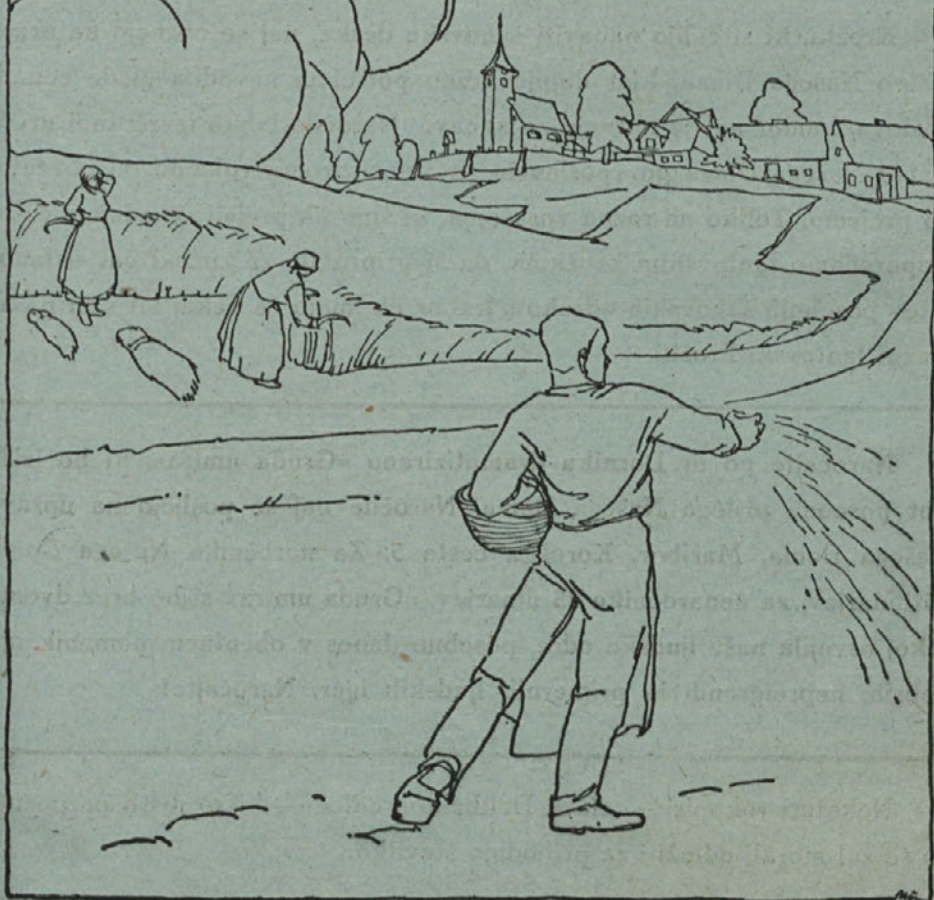

NAŠ DOM

LIST ZA KMEČKO
MLADINO

Posamezna številka velja 1 dinar.

»Naš dom« izhaja v prvi polovici meseca. Naročnina za vse leto dvanajst (12) Din. — Za Italijo 7 Lir, Avstrijo 2 in pol šilinga, za Ameriko 0.40 Dol. Za druge države vrednost 20 Din. — Naslov: »Naš dom«, Maribor, Koroška cesta 5. — Položnice si kupite na pošti in vpišite št. 13.577.

Denar naložite najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru

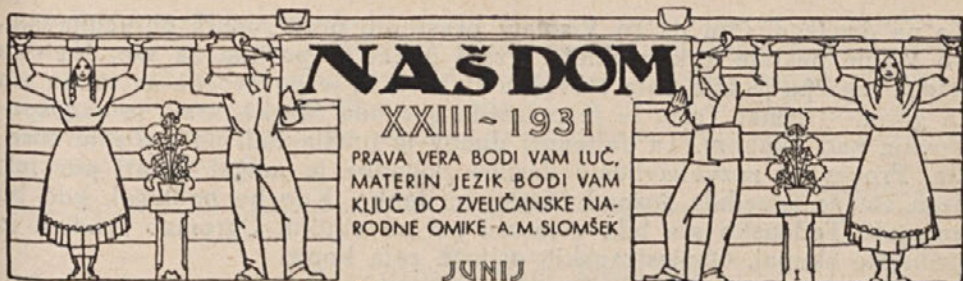
Gosposka ulica r. z. z n. z. Ulica 10. oktobra

Obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri in ne odteguje vlagateljem rentnega davka.

Krožki, ki si želijo nabaviti šahovske deske, naj se obrnejo na uredništvo Našega Doma, kjer dobijo lahko potrebna navodila glede cen in naslova, kamor naj se obrnejo za nabavo. Naročilo lahko izvrši tudi uredništvo Našega Doma po vposlanem znesku, oziroma vplačilu po povzetju ob prejemu. Toliko na razna vprašanja, ki smo jih prejeli v zadnjem času. Priporočamo fantovskim krožkom, da si pripravijo za zimski čas ustanovitev posebnih šahovskih odsekov, kakor jih imajo že nekaj let sem posemezni fantovski krožki.

Naročajte po dr. Dorniku dramatizirano »Gruda umira«, ki bo izšla kot posebna priloga Našega Doma. Naročila naj se pošljejo na upravo Našega Doma, Maribor, Koroška cesta 5. Za naročnike Našega Doma 15 dinarjev, za nenaročnike 25 dinarjev. »Gruda umira« si bo brez dvoma takoj osvojila naše ljudske odre, posebno danes v občutnem pomanjkanju dobrih, nepreigranih in primernih ljudskih iger. Naročajte!

Nekateri rokopisi — zlasti Dekliške gredice — ki so prišli prepozno, so se žal morali odložiti za prihodnjo številko.

F. K.

Kam . . .

Stara grška pripovedka nam pravi tole:

Daleč na morju so na nekem otoku živela čudna bitja, imenovali so jih sirene. Znale so tako čarobno peti, da so vsakoogar omamile in privabile k sebi. Pa vsak, ki je plul z ladjo k njim, se je pogubil, ker je bilo okrog otoka skritih mnogo skal in vsaka ladje se je razbila, mornarje pa je požrlo šumeče morje. Nihče ni prišel na čarobni otok. Sirene so pa vedno vabile in pogubljale.

Tudi danes pogubljajo sirene: posebno dekleta in mladenke, ki so odšle v tujino. Odšle so od doma z maternim poljubom in očetovim blagoslovom, polne vere in upanja. Odkritosrčne in polne prekipevajoče ljubezni v svoji dekliški duši so prišle v mesto, polno laži, prevare in hinavščine. Verovale so vse in vsakomur, ker so mislile, da so vsi tako čisti kot njih duše. Kakšno razočaranje! Zvodniki, krvosesi mladih življenj so jih zvodili in pogubili. In sedaj? Kje naj iščejo pomoči? Zvodniki so jih zavrgli kakor izžeto citrono, domov ne upajo; kaj naj store? Obup jih žene v hladne, šumeče valove . . .

Tujina, koliko mladine si nam pogoltnila?! In še vedno trgaš nove žrtve. Pogubljaš naša dekleta!

Slovenska mati, ali si zato rodila hčerko? Si zato trpela? Dekle, zakaj odhajaš od nas v žrelo smrti? Te ne ganejo solze matere, očeta, bratov, sester . . . Ostani in ne hodi! Še je na sveti zemlji slovenski za te prostora in kruha.

Razdejane duše.

(Pretresljiva zgodba iz naših krajev; za N. D. napisal fant od Soče.)

Prokletstvo pravn.

Oni dan, ko je Janko prejel iz mesta pismo, da je proti njemu vložena tožba od strani gospoda Marka radi razveljavljenja darilne pogodbe, je zgoraj na Visolah začelo vzplamtevati najprej rahlo, potem pa vedno silneje in silneje sovraštvo, mržnja. V takšnem razpoloženju in duševnem nasprotju se delajo največje napake in nastajajo najusodepolneje zablode; trenutni omami in prevzetju po zlobi nagnjenj otopi pamet in čut za poravnavo. Doslej je bilo na Visolah tako: nekaj spoštovanja je še bilo,

če ne drugega. Čim pa so Visolani prestopili prag sodnih obračunavanj, so Visole postale kakor uklete. Pravi pekel so postale za vse. Na dnu vsega tega pa je bila tista človeška slabost, ki je povzročila že tolika zla in gorja — trma. Trma se je polastila gospoda Marka, trma je zagospodovala nad Jankom. Ta deljenost duhov je prešla tudi na posle in sosedo. Proces za razveljavljenje darilne pogodbe je mogel trajati par let; tega sta se zavedala gospod Marko in Janko. Kdo bo podlegel, kdo bo zmagal? Tedensko sta bila v mestu pri odvetniku. Ogromno gradiva je prihajalo skupaj. Obojestranskih pritožb cela kopic.

Toda v tem času pripravljanja za glavno razpravo so potekali tedni, meseci, leta. Ni bilo lahko odločati v tako kočljivem vprašanju. Zato so pri sodišču stali na stališču, da je treba vso zadevo vestno proučiti in šele potem razpisati razpravo in razsoditi. Medtem so se med gospodom Markom in njegovimi na eni strani ter Jankom in njegovimi na drugi strani začele brezštevilne pravde radi najneznatnejših slučajev. Svoj najboljši čas so porabili Visolani za neštete tožbe. Odvetniki v mestu so imeli sijajno žetev. Saj sta si skoraj za vsako tožbo najela drugega odvetnika. Kdo bi se čudil vsemu temu? Gradiva je bilo dovolj; kar vpilo je po sodnem obračunavanju.

V darilni pogodbi je bilo govora o Visolah. In sadovnjak? Položaj je bil tukaj nejasen. Podrobnosti v darilni pogodbi niso bile predvidene. Vzoren sadovnjak, ponos celi okolici; gospod Marko je bil zasadil prva drevesca, Janko je nadaljeval to njegovo delo. Vsega je bilo tam v tistem prelestnem sadovnjaku: jabolk, hrušek, marelic, breskev, črešenj in drugih vrst zlahkega sadja. S potrpljenjem in ljubeznijo, ki ji ni zlahka para, je Janko spremljal vidne sadove svojega dela. Kdo bi mogel misliti, da utegne ta krasni sadovnjak postati nekega dne povod tožbe? Ni bilo v človeških srcih na Visolah več potrpljenja, da bi bila počakala končne rzsodbe v zadevi darilne pogodbe. Sproti so se morala reševati vsa ta sporna vprašanja, pa če jih je bilo brez konca in kraja.

Radi sadovnjaka torej se je pričelo. Marta je kakor običajno ob času, ko so jela zoreti jabolka, prislonila lestev k najlepši jablani in pričela nabirati v košaro. Pa pride izza vogla hlapec Tone in se zopet obregne ob Peklenkovo Marto.

»E, Marta; si čula? Kaj iščeš tam zgoraj? Diši sadje, diši. In na najlepši jablani. Nisi slabega okusa.«

»Tih bodi smrkovec; kaj se tebe to tiče. Gospod Marko so tukaj gospodar. Ali ne bi smela za gospodarja nabirati jabolk?«

»E, Marta; si čula? Kakšen gospodar. To bomo šele videli, kdo je gospodar teh le jabolk.«

In je hlapec Tone šel proti jablani, kjer je na prislonjeni lestvi stala Marta in nabirala jabolka. Ko je obstal pri lestvi je za šalo zgrabil za lestev in malo stresel. Marta ni menda opazila, kaj Tone namerava. V trenutku stresljaja se je menda ustrašila. Izgubila je ravnotežje in treščila na tla. Strla si je levo nogo pod kolenom. Marto so morali prepeljati v mestno bolnišnico. Nasprotja na Visolah so se zaostrila. Takoj naslednjega dne je gospod Marko vložil tožbo radi sadovnjaka. Istočasno pa je v Martinem imenu vložil tožbo za povračilo bolečinskih in zdravljenjskih stroškov.

Priče, sodnija, odvetniki, nasprotovanje. Razsodba se je glasila: na sadovnjaku imata do končne rozsodbe delež vsak napol gospod Marko in Janko. Tone pa mora plačati bolečinske in zdravljenske stroške v skupnem iznosu 10.000 dinarjev. Vse to je visolske prebivalce še bolj razvnelo in razdvojilo. Na obzorju pa so bile še druge stvari. Znano je: pravda rodi pravdo.

(Nadaljevanje.)

Na mladinske tabore.

Tudi letos se bodo vršili širom slovenske zemlje fantovski, pa tudi dekliški tabori. O tem še bodo sledila sporočila v časopisju. Že sedaj pa je potrebno, da se mladina na tabore lepo in vestno pripravi. Tabori se bodo vršili tekom julija in avgusta. Fantovska pesem naj zaori na teh taborih: v pevskih kroških vežbajte primerne pesmi. Fantovska beseda naj se čuje, močna in jasna: odločite po kroških zastopnike, ki bodo na taborih govorili pozdravne besede. Fantovska misel naj objame in prešine zemljo slovensko: zdrava, klena, krščanska. Na taborih bodo govorili zastopniki mariborske Prosvetne zveze. Tudi dekleta bodo imela svoje tabore in shode. Govorila bosta na njih predsednik mariborske Prosvetne zveze dr. Hohnjec ter škofijski vodja Marijinih družb stolni kanonik Franc Časl. Fantje, dekleta! Zgrnite se v veličastnem številu na tabore! Pripravite se! Fantje z nageljčki! Nas vseh veliko geslo: Bog in ljudstvo.

Na severnem tečaju . . .

Znan je polet slovitega raziskovalca Amundsen leta 1925 na severni tečaj. Precej drzno podjetje. Naj opisuje Amundsen sam, kako se mu je godilo v ledu in mrazu na severnem tečaju v borbi za golo življenje. Amundsen, ki je kakor znano rešujoč italijanskega generala Nobila izginil v tajnah severnega tečaja, pripoveduje torej o tem svojem poletu leta 1925 sledeče:

Ko sta bili letali pripravljene (21. maja), smo ob enih še obedovali kakor navadno. Nato smo se oblekli, pripravili svojo prtljago in jo opremili s potrebnimi napisi, da bi vsaj ti prišli kdaj nazaj v domovino, ako bi se mi ne vrnili več. Vsi naši prijatelji in prebivalci New Aalesunda so se med tem zbirali okoli naših letal. Oba pilota, Rijser Larsen in Dietrichson, sta zadnjič preizkusila stroje in vzmete na njih. Ob 4.15 popoldne smo pognali motorje v tek, da so se ogreli. Tekli so 45 minut prav počasi. Potem smo splezali v letali. Rijser Larsen in Bjerknæs sta se posvetovala še o vremenu, vsak izmed nas je še pregledal svojo prtljago. Motorji so brneli, dočim jih je Green še zadnjič preizkušal.

Dogovorjeno je bilo, da se moje letalo, ki ga je vodil Rijser, prvo dvigne. Dietrichson pa mu sledi v kratkem razdobju. Ob 5 je Larsen zagnal motor v polni tek. Zadnjič smo stisnili svojim prijateljem roke v slovo. Imeli smo polnih 720 konjskih sil in z divjo brzino smo zdrsnili preko ledu proti fjordu. Letalo se je po načrtu obrnilo nenadoma k

fjordu, toda pred seboj smo zagledali, kako se led s hruščem lomi. Rijsen Larsen se je ozrl in zagledal ledene plošče na površini fjorda. Zaglal je oba motorja v polno brzino in dvignili smo se proti vetru. Doživeli smo razburljive prizore. Mislili smo, da se mora letalo obrniti nazaj proti ledu, toda med tem smo se že oddaljili, dasi nismo opazili nobenega naraščanja brzine. Naenkrat pa je motor pričel iti vedno hitreje in hitreje. Kljub močni obremenitvi je Larsen razvijal tako brzino, da smo bili vedno bolj prepričani, da se nam ne bo treba več obrniti k ledu, ki smo ga zapustili. Ko je končno znašala brzina 120 km na uro, smo se pričeli vidno dvigati kljub temu, da je naš tovor znašal skupno s težo letala tri tone. Ko smo že leteli v zraku, je Dietrichson zapeljal svoj stroj na led. Startal je v redu. Ko je naše letalo napol preletelo Kronsbal, je Larsen nekoliko okrenil, da bi bilo Dietrichsonu mogoče, dohiteti nas in ob naši strani leteti dalje proti severu, kjer so nam kazali sporedno z obalo plavajoči ledeniki, kje je morje prosto plavajočega ledu. Pripravil sem se k navigacijskim delom.

Tu pa sem zagledal pred seboj megleno steno. Ko smo bližje, smo opazili, da leži popolnoma nizko in da se vleče preko morja dalje. Bili smo že 1000 metrov visoko. Monter Feucht je opozoril Larsena, kako majhne že izgledajo ladje pred nami. Megla se je izkazala za trdovratno. Segala je daleč proti severu in na obe strani, kolikor smo mogli videti. Kljub temu smo pluli dalje proti severu. V megleni steni so bil prepadi, vendar pa so bili zadostni, da bi videli pred seboj plavajoči led. Termometer je kazal 10 stopinj pod ničlo. Dve uri smo leteli preko megle in končno zagledali pokrajino, kjer je megla prenehala. Čisto in brez oblakov je bilo nebo nad nami. Solnce je svetilo jasno in pod seboj smo zagledali ravnino svetlo bleščečega ledu, srebrno belega kakor daleč je segalo oko. Bili smo brčkone nad 83 širinsko stopinjo ter smo pregledali na stotine kilometrov daleč na okrog. Solčni kompas se je izborno obnesel. Sledili smo njegovi smeri ter pričeli opazovati. Naša brzina se je znatno zmanjšala, ker je začel briti hud severovzhodni veter. Leteli smo približno 500 metrov visoko, spustili se ob priliki tudi do 300, da bi izsledili možnost za pristanek za slučaj, ako bi se pokvarili motorji. Toda oblika ledu pod nami ni bila vabljiva. Nikjer nismo opazili mesta, kjer bi bil prostor med trdim ledom, da bi se mogli varno spustiti. Prerokovanja glede pristajanja so bila zmotna in naš polet je postajal vedno bolj nevaren. Kljub temu smo tako trdno zaupali v naše motorje, da nismo smatrali za mogoče, da bi bili radi motornih defektov prisiljeni pristati.

Drveli smo naprej proti severu vsak izvršujoč svojo nalogo. Letalo je bilo navadno mirno. Včasih se je spustilo proti zemlji tako rahlo, da smo to opazili šele, ko smo gledali na Dietrichsonovo letalo. Ob 10 uri smo pri svojih opazovanjih ugotovili, da smo zašli predaleč proti zahodu. Temu je bila vzrok deklinacija magnetne igle. Zato smo naravnali letalo bolj proti vzhodu. Še vedno ni bilo mogoče pristati. Včasih smo leteli ob ledenih progah, ki pa so bile preozke, da bi se mogli spustiti na nje. Ob eni uri zjutraj dne 22. maja je sporočil Feucht, da smo porabili že polovico bencina. Odločili smo se, da pregledamo pokrajino in položaj, kar se radi posebnih letalnih pogojev tako blizu ob tečaju ne more storiti iz ozračja. Bili smo ta trenutek nad velikimi ledenimi progami. Larson je vprašal,

kam naj se spusti. Jaz sem se bal, da bi se ledene mase zopet sklenile, predno bi se mogli zopet dvigniti. Spustili smo se do 100 metrov višine, da bi poiskali primerno mesto na ledu, kjer bi lahko pristali.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Očetova oporoka.

VI.

Ko je postal Ivan kralj vsega sveta in je dan za dnem poslušal, kako mu prepevajo narodi čast in slavo, se je sila napihnil. Slava ga je tako prevzela, da sam ni vedel, kam ž njo. Vozil se je v zametni kočiji, okrašeni s srebrnimi zvončki, ljudje so padali predenj in ga molili, on pa je snoval na tihem tisoč črnih načrtov. Kdor ni uklonil pred njim kolena do tal, je poplašal to predrznost s svojo glavo. Še nikoli niso živeli rablji na svetu tako dobro kakor takrat.

Seveda so se ljudje naveličali tega njegovega vladanja. Vsem narodom so se začele odpirati oči — spoznali so, da so zašli v past, da si niso ustvarili dežele solnca, marveč deželo najhujšega suženjstva. Vsi tisti, ki so nekoč drveli za Ivanom kakor za svojim odrešenikom, so se zdaj zarotili proti njemu in sklenili, da ga ubijejo. Opolnoči so vdrli v kraljevi grad ter z bakljami v rokah hiteli v Ivanovo spalnico. Le z največjo zvižgačo se je posrečilo Ivanu, da jim je odnesel pete.

Bežal je Ivan naravnost domov. Tam se je zaklenil v hišo svojega rajnega očeta, zleknil se od strahu in od bega bolan na posteljo ter premišljeval o hudobiji sveta in o minljivosti slave.

VII.

Luka je živel v svoji zlati palači brezskrbno kakor ptiček pod nebom. Da je mogoče priti tako poceni do bogastva — kaj takega se mu niti sanjalo ni nikoli. Široko je sedel na svojem sijajnem prestolu in požvižgaval tiho pred se, zadovoljen s samim seboj in z nagrabljenim zlatom in srebrom.

Čeprav so Luko že sčemele oči od samega zlata in srebra, je še vedno govoril razbojnikom in potepuhom:

»V delu je rešitev! Nikar ne lenariti — še mi nosite na kup, da bo dežela solnca še lepša!«

In razbojnik in potepuhi so zidali, da so dobili vsi krvave žulje na se vračali z novimi zalogami zlata in srebra.

Luka je rekel:

»Moja palača mora segati do neba! Še zidajte, fantje!«

In razbojniki in potepuhi so zidali, da so dobili vsi krvave žule na rokah.

Zlata palača je presekala s svojo streho oblake in se dvigala v nepoznane višave.

Luka pa je slonel smehljaje se na svojem prestolu in požvižgaval veselo pred se ...

Pa tudi razbojnikom in potepuhom so se odprle oči.

»Kaj nam koristi to ogromno bogastvo? Iz vseh krajev sveta smo ga znosili na kup — zdaj pa, namesto da bi si ga razdelili med seboj, čepi

na njem naš poglavar Luka in se nam smehlja. Kakšna dežela solnca je to? Večji hlapci smo nego kdaj poprej.«

In ubili bi bili Luko, če bi jim ne bil pravočasno pobegnil iz zlate palače.

Ko je pritekel Luka zasopljn in poten domov ter ugledal na postelji svojega najstarejšega brata, je vzkliknil:

»Tudi ti si že tukaj, Ivan?«

Ivan pa mu ni odgovoril; obrnil se je proti zidu in si potegnil odejo čez glavo.

Luka je še rekel:

»Zahvaliva Boga, da imava obadva urne noge!«

In tudi sam je zlezel na svojo posteljo in se skrtil pod odejo.

VIII.

Z zmešnjavo, ki sta jo napravila takrat Ivan in Luka na svetu, se je polotila ljudi žalost tako velika in globoka, kakor je še ni bilo pod solncem. Od severa na jug, od vzhoda na zahod so se valili razburkani narodi — križem sveta razkropljene družine so se vračale v svoje zapuščene domove; in to, kar so pripovedovale matere svojim otrokom o kralju Ivanu, o razbojniku Luki, o »deželi solnca« sploh, je bilo bolj podobno pravljici kakor pa resnični povesti.

Matevž je prijel za svojo popotno palico, stopil iz koč ob reki in podal starcu roko:

»Krik vračajočih se razočaranih narodov se mi je zavrtal v sredo srca in prosi pomoči. Zapeljani in ponižani milijoni že mrgolé po domačih tratah, okrog domačih jablan in odpirajo vrata zaklenjenih domov. Ne slava, ne bogastvo — vse nekaj drugega je, kar bo ustvarilo ljudem deželo solnca. Moj čas je prišel — zбоgom, stavec!«

In Matevž je šel med ljudi in jim govoril:

»Bratje, pogledjte to mojo popotno palico, edino mojo dedščino! Nič drugega nimam, pa sem vesel in prepevam in vriskam. Kakor na njivi samevajoča rumena buča gol se mi je zdel svet, ko so vas zvalile zamamljive besede, da ste bliskoma zdrveli po belih cestah za solncem, ki vam ni posijalo nikoli. A bolje bi bilo, da bi ostal svet zares gola rumena buča, kakor da bi se šopirila po njem napuh in lakomnost. Bratje, iskali ste deželo solnca, ker niste vedeli, da je v vas samih dežela solnca!«

In ljudje so rekli:

»O, ali ste že slišali kaj takega na svetu, ljudje? Ničesar nima, slava in bogastvo sta mu popotna palica, pa je vesel in prepeva in vriska. Brat, brat naš — z nami pohiti, za našo mizo boš sedel, za našo mizo boš jedel, z nami boš delil veselje in žalost in nas učil odpirati vrata v deželo solnca, ki jo imamo sami v svojih srcih.«

In Matevž je šel z njimi in ostal med njimi nekaj časa, delil z njimi veselje in žalost in ni odnehal prej, dokler niso bila vrata slehernega srca, sleherne dežele solnca, odprta na stežaj.

In dalje je romal Matevž in govoril ljudem:

»Bratje, pogledjte to mojo popotno palico, edino mojo dedščino! Bratje zapeljani in ponižani — z menoj zavriskajte, da pobegne žalost iz

vaših oči, razočaranje z vaših lic, da se odpro na stežaj vrata vaših src, vrata v deželo solnca, ki je v vas samih, bleščeča kakor solnce!»

In ljudje so ga objemali in vabili k sebi:

»Brat, brat naš — kako tolažilne so tvoje besede! Iz tvojega srca škrope žarki kakor iz najlepše dežele solnca — ostani med nami in odpiraj vrata naših src, da bodo tudi iz njih zaškropili žarki na vse strani!«

In Matevž je ostal med njimi, otrok med otroki, dokler ni zopet prišel za popotno palico in odromal dalje.

Tako je preromal Matevž ves svet. In vsi ljudje so postali dobri otroci — vsem je odprl Matevž srca, vsem vrata v deželo solnca, v kateri je kakor kres plamenela samo bratska ljubezen. Brez sovraštva in bojev, brez kraljev in cesarjev, brez slave in bogastva jim je valovalo življenje kakor v jutranji zarji šumeče morje, da se izlije v večnost — v večerno zarjo izginjajoče valovje.

Zvezde žareče, iz obličja v obličje objemajoče se s svojimi žarki. Živeli so v deželi solnca.

IX.

Z zabliski ognjenimi, kipečimi, kakor jih pošilja solnce samo po nevihi na očiščeno zemljo, se je prepletlo mlado jutro od obzorja do obzorja, da so se vžigale med njivami in travniki bele ceste in se je utrinjala lipa sredi vasi kakor s plameni obložena.

Ivan in Luka sta se zdramila iz spanja in hitela pod lipo.

»Kaj se je zgodilo na svetu, da sije solnce vse drugače, kakor je sijalo nekoč? Koliko časa sva spala?«

Gledala sta začudeno drug drugega, Ivan je pa rekel:

»Ko smo bili še mladi, smo se izpod te lipe napotili v svet, da si ustvarimo vsak svojo deželo solnca. Midva sva se vrnila, brez slave in bogastva, po čemer sva hrepenela — Matevž s svojo popotno palico se ni vrnil. Ali je samo on našel deželo solnca?«

Luka je rekel:

»Ponoči sem slišal skovirja. Trikrat zaporedoma se je oglasil — trikrat zaporedoma me je pičilo v srce. Znamenje, da nikar ne odlašajva, marveč pojdiva in Matevža poiščiva, pa se prepričava sam, kako se mu godi po svetu.«

Tako sta rekla in se napotila v svet.

Iskala sta Matevža po vseh vaseh, trgih in mestih, po vseh dolinah in gorah, prebrodila sta vse potoke, preplavala vse reke, oblazila vsa jezera, prejadrala vsa morja — Matevža nikjer.

Že sta se mislila vrniti, ko zapazita na travniku sredi skakljajočih otrok sivega starca, prepevajočega in vriskajočega. Pristopita in spoznata v starcu brata Matevža.

In vprašala sta obadva hkrati, Ivan in Luka:

»Kje je tvoja dežela solnca, Matevž?«

Takrat se je zgrudil starec na zemljo.

»Slepca! Človeka iz prastarih časov! Ali so vaju grobovi bruhnili na zemljo? Po deželi solnca hodita, pa ne vesta, da sta v deželi solnca, ker so ostala vrata vajinih src zaklenjena, da ni mogla do njih svetloba človečanske ljubezni, ker ne vidita nikjer ne kraljev, ne cesarjev, nikjer so-

vražnikov, nikjer bogastva, uboštva nikjer, ker ne slišita trobent, kličočih na boje, na človeško klanje, ker ni nikjer razobešenih zastav zmage in slave, zastav krivice, boja — marveč vidita same smehljajoče otroke povesod, kamorkoli kreneta. O, brata, rajši bi bila ostala doma, kajti strup sta mi prinesla!»

In od žalosti je umrl še isto uro človek, ki je s svojo ljubeznijo ustvaril ljudem deželo solnca na zemlji.

Tajne egipčanskih grobov.

(Konec.)

Kljub prekrasnemu pohištvu nisem mogel umakniti pogleda od knezovega obraza. Starec je ležal pred nami, kakor bi spal, z nagubančenim čelom, beli lasje so bili gladko nazaj počesani, oči zaprte, mogočen nos se je dvigal nad lahno smehljajočimi se ustnicami, kakor bi bil še dih v pljučah, in kocine na bradi so pričale, da zadnji dan življenja ni bil obrit, najbrže je bil že preveč bolan.

Dvignil sem svetiljko nad njegov lepi stari obraz; ker se mi je roka tresla, je blisnila senca čez njegove veke, a jaz sem odskočil, ker se mi je zazdelo, da odpira oči. Nemogoče si je bilo predstavljati, da je umrl v času, ko o Grčiji in Rimu še nihče nič vedel ni, preje celo, nego je Mozes Izraelove otroke odvedel iz Egipta.

Obraz kneginje ni bil tako izrazit, toda tudi ona je bila dobro ohranjena in njeni zmešani sivi lasje in izraz skrbi, ki ji je ležal v potezah, sta dajala tudi njej videz življenja, ki je segal čez tisočletja. Neverjetno je bila podobna osebi iz kroga mojih znancev.

V enem kotu izbe je stal knežev voz, poleg njega dve udobni postelji s prožnimi blazinami na mrežah iz vrvi. Potem so stali tam še štirje stoli z ročnimi nasloni. Dalje je bilo v izbi na gomilenih vse polno omar, zabojev, miz, mehkih blazin, vaz, orodja, sandal. Na neki mizi je stala vaza iz alabastra, v kateri je bila gosta tekočina kakor med; izkazalo se je pa, da je bilo ricinovo olje.

Prihodnje leto smo odkrili podoben grob, v katerem je bila pokopana kraljica Teja sama; njeno truplo so bili kasneje odstranili in ga nadomestili s truplom njenega sina, faraona Echnatona. Razkošna krsta je bila okovana z zlatom in okrašena s pludragulji. Mumija je bila zavita v zlato pločevino.

Dve sezoni kasneje smo našli krasni grob faraona Haremheba, ki je bil pa že v davni dobi opljen. Tako so napredovala naša raziskavanja od zime do zime; slednjič je Davis umrl. Kasneje je zavzel njegovo mesto lord Carnarvon, ki je poveril izkopavanja izkušenemu strokovnjaku Howardu Carterju. Ta je po letih brezuspešnega truda nenadoma odkril dohod v grob Tutankamona, ki je vseboval najbogatejšo zbirko starin, ki se je kdaj našla v Egiptu. Tutankamonov grob je bil pač edini, ki ga tatovi v stari dobi niso bili našli.

Muzej v Kairu ima zbirko starin, ki so naravnost bajne vrednosti.

Moj poklic me je večkrat dovedel v stik z obema oxfordskima znanstvenikomoma dr. Grenfellom in dr. Huntom, katerih znanstveno delo po pravicu uživa svetovno slavo. Dognala sta bila, da so bile krste grške dobe

narejene iz neke vrste lepenke, iz ostankov papirja. Vzela sta krste narazen in sestavila papirne kose skupaj. Tako stá odkrila svetu cele zvezke zasebnih pisem, listin in književnih odlomkov izredne zanimivosti. Med drugim sta našla sedem Kristusovih rekov — odlomkov iz izgubljenega evangelija.

Razstava ob zaključku letošnjega kmet. gospodinj, tečaja v Zavrču.

Urejuje M. Stupca,

Anica s Pohorja. Rada spolnim tvojo željo ter vsem čitateljicam Našega doma toplo priporočam, naj gotovo ne prezro, ampak pozorno prečitajo vse članke iz gospodinjstva, ki jih prenaša Slov. Gospodar. So nekatera dekleta tako pridna, da vsakokrat članek s škarjami izrežejo in si ga prilepijo v poseben zvezek; tako bodo imeli s časom gospodinjsko knjižico, ki jim bo še zopet in zopet služila, pa je zastoj.

Malčika iz Slov. goric. Modra in pametna si, to koj spoznam, ko čitam tvoje vprašanje, nanašajoče se na reklamne slike v Slov. Gospodarju, ki priporočajo Elida-milo. Pametno dekle koj spozna, da je to neumna nečimurnost, ako si kupuješ tako drago milo. Saj dobiš dobro glicerino milo mandeljno milo za manjši denar, pa boš prav tako snažna. Snağa pa je lepota, tako govori modro dekle! Bog te živi!

Dekleta, ako imate dekliške sestanke, naj vam čita tista, ki ima najbolj glas zato: Slov. Gospodarja od 1. aprila: »Temeljito pomladansko čiščenje« iz Kmetovalca str. 14. letoš. leta.

Marija iz Šalaven: Lepa hvala za razglednico iz Sv. Križa pri Bel. Vodah, Svet nam je ta kraj, kjer je zložil Slomšek svojo poslednjo pesem: »Hvala svetemu Križu«. Tudi jaz bi rada prišla kdaj tja.

Rajhenburg. V mesecu cvetja je obiskal našo Marijino družbo nebeški Vrtnar ter si izbral majniško cvetko, da jo presadi v večne vrtove. Kako smo ljubile tovarišico Ančo, smo pokazale ob pogrebu. Več strani Našega doma bi lahko popisala, kako slovesen in sijajen je bil pogreb preblage družbenice in kako smo s petjem in cvetjem, z zastavo in z govorom jemale slovo od nje, ki nam je bila toli draga in vzorna. Zdelo se nam je, kakor da smo dobili zastopnico naše družbe v spremstvu Kraljice Nebeške v večnih prostorih. Z Bogom, mila Ančikal Naj ti sveti večna luč! — Micka žičkar.

Ljuba dekleta! Hvala vam, ki ste mi poslale pozdrave iz božje poti na Trsat! Zdaj pride čas, ko radi pohitijo ljudje na božja pota. Marsikatera si želi tja v kraje, kjer se zbirajo romarji. Le držimo se

načel in naukov, ki jih je zapisal že Slomšek romarjem: »Pazi, da bo tvoja pot res božja pot, pa da ne boš hodila Bogu na pot. — Kdo pa hodi Bogu na pot? Tisti, ki doma zanemarja dolžnosti, pustí bolnika ali otročiče v neredu ter pojde samo zavoljo zabave na božjo pot. Žalibog hodijo tudi nekateri zavoljo tovarišije ali iz lahkomišelnosti na božjo pot ter pridejo slabši nazaj nego so šli z doma. Mlada dekleta naj se pridružijo modrim ženam ali starejšim tovarišicam. Tudi na zdravje treba paziti, če hodiš po vročini v prahu in si v hudi gneči med ljudmi. Ne hodi prepočesto na božjo pot! Najljubša ti bodi božja pot v domačo farno cerkev!« Tako Slomšek; poslušajmo njegov glas!

Prvi kolesarski izlet fantovskih krožkov. Na binkoštni pondeljek se je vršil prvi kolesarski izlet fantovskih krožkov Mislinjske doline v Marenberg. Po dveurni krasni vožnji iz Slovenjgradca je privihrala krasna četa petdeset kolesarjev pod vodstvom g. kaplana Horvata v Marenberg. Vse je občudovalo vesele in živahne kolesarje, ves trg Marenberg je bil pokoncu. Po prihodu v Marenberg se je vršil v dvorani gostilne Brudermanove prijateljski sestanek. Na njem sta spregovorila dobrodošlico fantom domači dekan Mesner in dr. Jeraj iz Maribora. V

imenu fantov pa sta govorila Vostner ter načelnik mislinjskega okrožja Krpač iz Smartna. Po sestanku so si fantje ogledali župno cerkev in znamenitosti Marenberga. Ob šestih so se poslovili in odbrzeli v prijetnem hladu majskega večera nazaj na svoje domove. Fantje iz drugih krajev, posnemajte vrle Mislinjčane in prireajte tako krasne kolesarske izlete!

Na tekme!

Ste gotovo že kedaj tekmovali? Brez dvoma! Že kot majhni otroci in pozneje kot šolarji in kot odrasli fantje ste čestokrat merili svoje telesne sile in moči s svojimi sovrstniki. Poskušali ste, kdo bo močnejši, spretnější. Kako je fant ponosen na to, če velja med svojimi tovariši za najbolj močnega in spretnega, katerega ni nobeden kos. Vse ga zavida, še dekleta rada govore o takem fantu, marsikatero oko se skrivaj ozre za njim.

Vse svet je danes pravzaprav eno samo veliko tekmovališče. Vse tekmuje in se kosa med seboj, Države, katera bo močnejša in bolje — do zob oborožena. Industrija ene države z industrijo druge države. Časopisi poročajo o letalcih in o drznih motociklistih, kako pobijajo drug drugemu rekorde, ne meneč se za nevarnosti, da sami sebe potolčejo — morda celo do smrti. — Tekme se vrše v vseh panogah športa dan za dnev med posameznimi društvi in med državami. Kaj je namen tekem? Namen tekem je vzbuditi med posamezniki kakor med društvi ponos, odporno silo. Tekme krepijo voljo do dela, do učenja. Tekme povzročajo največji razmah vseh tvornih sil, posa-

Ob uprizoritvi igre »Žrtev spovedne molčečnosti«, ki je pred leti izšla v Našem domu, po članih čadramskega katoliškega prosvetnega društva.

meznika, kakor naroda in pritegnejo vse člane k sodelovanju. Pri tekmah med društvi — postavim med fantovski mi odseki se zbudi čut za zavest skupnosti. Vsak želi, da bi bilo društvo ali odsek na prvem ali vsaj na častnem mestu in zato sodeluje, dela sam in še druge spodbuja k temu. Tekme so nekaka gonilna sila za organizacijo.

Koncem meseca maja so se vršile prve prosvetne tekme naših fantovskih odsekov. Prav je tako! Če drugi tekmujejo, zakaj bi torej ne tekmovali naši fantje, včlanjeni v fantovskih odsekih med seboj v plemeniti tekmi. Kdo bo več in boljše znal. Tekmovalna tvarina z družništvom, katera se je obdelala na fantovskih sestankih, je tako važna, da se mora z njo temeljito seznaniti vsakdo, zlasti pa še člani fantovskih odsekov, ki so poklicani, da bodo prej ali slej sami sodelovali v združništvu. Tekme bodo pokazale, kako so se fantje tekmovali zime udeleževali fantovskih sestankov in koliko so na njih pridobili. Pa še nekaj morajo te tekme pokazati: Disciplino. Zato vsi na tekme od prvega do zadnjega člana, noben ne sme ostati doma. Čim večje bo število tekmovalcev posameznega odseka, tem častnejše bo to izpričevalo za odsek.

Na tekmovališču bo zaorila vesela pesem probujajočih se slovenskih katoliških fantov, bliskali se bodo uma svitli meči. Uspehi enega odseka bodo podžgali drug odsek. Tekme bodo dale novega ognja in novega razmaha v naše fantovske vrste. Člani in fantovski odseki se bodo kosali med seboj v plemeniti tekmi na polju katoliške prosvete. Tekmujte bratje med seboj, ne samo v pridobivanju znanja, ampak tudi v tem, kdo bo boljši — plemenitejši. Zato na tekme! Vsi!

M. Geratič.

Fantje! Snujte kolesarske odseke v okvirju domačih prosvetnih društev. Prirejajte izlete in tekme. Bodite vedno živahni, podjetni in delavni!

V Konjicah smo imeli v nedeljo, dne 17. maja zelo lepo obiskan okrožni tečaj fantovskih krožkov prosvetnih društev konjiškega okraja. Nad 40 fantov se ga je udeležilo ter z zanimanjem spremljalo poučna izvajanja gorečega ljubitelja mladine arhidijakona konjiškega Franca Tovornika o pomenu združništva ter urednika dr. Vatovca o občin prosvetnih smericah. Zanimiva so bila tudi poročila, ki sta jih podala zastopnika mariborske Prosvetne zveze dr. Vatovec in J. Leskovar ml., ter zastopniki posameznih fan-

tovskih krožkov. Ob zaključku je bil na dvorišču Katoliškega doma kratek sportni tečaj, ki ga je vodil J. Leskovar ml. Fantje so navdušeni za lep program, ki ga imajo izvršiti. Prosvetne tekme bodo začetkom septembra. Polnoštevilno pa se bodo zbrali fantje konjiškega okraja na evharističnem shodu, ki bo dne 2. avgusta v Konjicah. Tedaj na svidenje! Jože.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Ne boste hudi, če se oglasim? Rad bi Vam povedal, kako je v lepi lovrenški fari, in sicer na prosvetnem polju. Prav pridno delamo! Ne verjamate? Pa omenim naš lanski fantovski tabor! Bil je veličasten zbor domačih in sosednih fantov, fantov polnih življenja in mladostnega navdušenja za fantovski skupnost. Postavili smo načrte za bodočnost. Eden teh načrtov se je že uresničil. Ustanovili smo fantovski odsek. Mnogo nas je že, a naša četa še raste. Saj vemo, zakaj se zbiramo in kaj je naš namen. Hočemo medsebojne bratske ljubezni, hočemo izobrazbe in vesele fantovske pesmi! Zavedamo se svojih dolžnosti in resnih časov, zato hitimo z veselim srcem in jasnih lic ciljem naproti! Fantje, pozdravljeni! K.

Kaj dela pohorski fant. Dragi fantje širne Slovenije! Kakor drugi fantje, ima tudi pohorski fant različna dela. Z žuljavimi rokami si reže svoj kruh, pa tudi vselje in radost mu večkrat posije na pot. Spomladi, ko je setev končana, gredo fantje v planine kot drvarji, podirajo les in ga spravljajo k bližnji cesti. To traja do meseca junija; ta čas je najboljši za sekanje iglastega drevja. Potem pride za fante novo veselje, čas prve košnje. Komaj se dani, že jih najdemo na travniku: kakor poje tista narodna: Zjutraj ko pride svit, gremo kosit... Najbolj veselo je na planinah meseca avgusta, tokrat kosijo vovk ali planinsko seno. Pastirji nabirajo ta čas zdravilni zelišči arniko in encijan. Pozimi ko zapade sneg, vozijo plohe ali žagana debela kar samotěž v dolino na saneh — tako rešijo živino napornega dela. Sedaj se pa oglasi Ti, fant s Ptujškega polja ali pa iz Savinjske doline! — Fant s Pohorja.

Dragi fantje, bratje po duhu! Vsa narava je kakor en sam čarobno cvetoči vrt, ki izginja nekje v daljavi... Polja in gozdovi dihajo mlado življenje, veselje in petje doni iz vseh vej. Iz vsega stvarstva zveni spev čiste ljubezni, kakor bi s tem vsaka najmanjša stvarca hotela dati zadoščenje Stvaritelju in se zavedala, da ji vse to more dati le srečna pomlad. Pa žal, pride večkrat usodepolni mrz in

v eni noči lahko postanejo nježa žrtve vse one rastline, od katerih smo pričakovali najboljšega uspeha in bi nam lahko dale najlepšo bodočnost. Če se tako zamislimo v sedanjo naravo, ali ne vidimo v njej slike naše življenjske dobe?! Ali je kaj bogata na cvetju naša pomlad — mladost, katero smatram za odločujočo za našo bodočo srečo. Ali nam pri tem pogledu ne poskoči srce, ne zavriska duša? — Toda cvetoča pomlad — kako bežna si! Kdaj naj torej bomo veseli življenja, če ne sedaj, pa veseli seveda tako, da nam to veselje ne bo nikoli v žalost.

Zakaj ne bi bili veseli svojih pomladanskih dni, zakaj pesmic ne bi peli, enkrat le mladost živil!

Da, samo enkrat! To si naj vsakdo vzame v premislek. Kako bomo v starosti našli, česa v mladosti ne bomo zbirali? Pa mnogi te lepote pač ne spoznajo. Leta setve, čas cvetja, pomlad življenja. Mlad človek pač ne občuti lepote svojih let, ker je sredi nje. Človek, ki je zdrav, se ne zaveda, kako velik zaklad ima; tem bridkeje ga zna ceniti oni, ki ga nima. Ravno tako je mlad človek. Ne čuti, kako nenadomestljive vrednosti je zaklad — neoskrunjene mladosti. Znak fantovstva naj nam ne bodo razni pretepi in grdo ponočevanje, ker poštenost bi se ne smela bati svetlobe. Brzdajmo svoje razvade in se urimo v pravi vernosti, ki je preizkušnja temelj bodočnosti; usposobimo se z jekleno samovzgojo za življenje. Koliko je takih, ki jim je žal, da so tako zgodaj potrgali cvetlice ob poti skozi mladost še preden so se razcvetele. In takih je nešteto, ki iščejo svojo izgubljeno mladost v obupu in pijančevanju, povsod jo kličejo nazaj, pa se jim ne vrne. Nič več jim ne dviga srca osrečujoča zavest čiste, poštene, požrtvovalne mladosti. Fantje, mi pa ostanimo mladi, pojočih grl, vriskajočih src in duš in nikdar ne oskrunimo ščita fantovske poštenosti! Zato fantje, vsi v fantovske krožke; tam si naj vsak spleta šopek značajnosti, plemenitosti in fantovskega viteštva! Pa tudi strokovne izobrazbe. Kalan piše: kdor hoče prav priti, mora že na začetku pota imeti konec pred očmi. Da, to je največja modrost življenja, če človek že na začetku spozna svoj namen in temu primerno uravnava svoje življenje od prvih korakov v svet pa do groba! — Mladenič, vajen svoje poti, tudi v starosti z nje ne stopi. Slovenjgoriški.

Prosvetno-sportni tečaj v Slovenjgradcu. V nedeljo, dne 26. aprila se je vršil v Slovenjgradcu prosvetno-sportni tečaj in okrožni svet. Prišli so zastopniki krožkov iz Razborja, Št. Janža, Starega trga, Pameč, Šoštanja, Slovenjgradca in Šmartna; iz Maribora sta dospela zastopnika Prosvetne zveze g. dr. Vatovec in g. Leskovar. Poročala sta o organizatoričnih zadevah in o prosvetno-sportnih tekmah. Tudi krožki so podali zanimiva poročila, ki so pokazala, da slovenjgraško okrožje živahno dela, čeprav se centrala v Mariboru zanj ni tako brigala kot bi bilo treba. Odseki niso dobili pravočasno tekmovalnega reda, zato se bodo morale tekme za slovenjgraško okrožje izvršiti šele v jeseni. Fantje so se tudi pritoževali, da Prosvetna zveza iz nerazumljivih vzrokov krožkom ne odgovarja na dopise. Upamo, da se v bodoče to ne bo več zgodilo; upamo pa tudi, da se nam v tem oziru v Našem Domu ne bo treba več pritoževati! — Renko.

Naše diletantstvo. Pogosto se v zadnjem času čuje, da našim podeželskim odrom manjka dobrih iger, čuje se, da so naše ljudske igre preživete. V nekoli meri bo to že držalo. A glavni vzrok, da diletantske predstave ne vlečejo tako kot so, je drug; igrati ne znamo! Premalo doživlja je v igralcih, premalo preciznosti polagajo režiserji v igre. Premalo resničnega življenja! Namesto, da bi igralci skušali podati čim naravnejšo in resničnejšo igro, predstavljajo na odru mrtve ljudi, ki ne morejo prikazati občinstvu moč in lepoto igre. Nič ljubezni ne dajo v igre, nič študijal. Ni še vse, če igralec zna vloga na pamet, da je primerno našminkan! To je še igralec brez duše. Treba je doživeti cvetja, globokega doživetja. Ne pretiram, ko trdim, da se pri naši igri največ radi denarja, ne pa radi igre in občinstva. Občinstvo pa zahteva od igralcev resničnega življenja! Hoče, da mu pokažejo naravno igro. Na naših režiserjih je, da iz igralcev napravijo močne in žive oderske ljudi, da iz mrtve igre na papirju ustvarijo na odru naraven kos življenja! Sposobnih režiserjev rabimo! Zato bi bilo zelo umestno in potrebno, če bi Prosvetna zveza priredila tudi režiserski tečaj in tam našim režiserjem povedala, da je pravo diletantstvo kulturno delo, ne pa cirkuška spekulacija. — Renko.

Kaj pa dekleta? Pazno zasledujem naše mladinsko gibanje, ne samo deklško, tudi fantovsko. Odkrito si moram pri-

znati, da smo me dekleta nekam potisnjene v kot. Lepo se širi fantovska organizacija. Fantje se zbirajo v fantovskih odsekih pod okriljem prosvetnih društev. V okviru Prosvetne zveze imajo svoj odbor, ki skrbi za napredek in snovanje novih odsekov, ki daje smernice za prosvetno delo fantovskih odsekov. V zadnjem Našem domu poročajo celo o prosvetnih in športnih tekmah. Nehote se mi vsiljuje vprašanje: Kje pa imamo me dekleta svoje vodstvo, svoj odbor? Ali se vam pri Prosvetni zvezi res za malo zdi, da bi se v tem pogledu pobrižalo tudi za dekleta? Nismo nevoščljive našim fantom njih napredka, nasprotno, še vesele smo, da so se ravno fantje tako okorajžili ter krepko prijeli za delo. Toda, vendar pa odločno zahtevamo, da se tudi za dekleta osnuje dekliško vodstvo, ki si bo naredilo nalogo v vsaki župniji v okviru prosvetnega društva osnovati dekliški odsek, ki bo zbral v svojih vrstah vsa dekleta. Velike naloge čakajo nas dekleta v bodočnosti. Zato smatramo za nujno potrebo, da se v dekliških odsekih, odnosno v Dekliških zvezah, izobražujemo, vzgajamo ter pripravljamo za svoj bodoči poklic kot gosposdinje in matere. Lepo je, če se dekleta zbirajo okrog »Dekliških gredic« v Našem domu ter kramljajo s svojo voditeljico. Toda to ni zadosti! Vem, da ponekod lepo delujejo dekliške zveze, toda ker ni za dekleta nobene dekliške centrale, ki bi vse dekliške zveze združevala v neko skupnost, enoto, ki bi dajala direktive in navodila, zato je vso delo posameznih dekliških odsekov — odnosno dekliških zvez — prepuščeno posameznim več ali manj agilnim voditeljem. Manjka nam enotnih smernic, enotnega, točno načrtanega programa; zato se tudi delo posameznikov razblini v — nič! — Fantovski odseki imajo za svoje sestanke in predavanja dovolj tvarine v Prosvetnih knjižnicah. Za dekleta pa je poskrbljeno — odkrito priznajmo — prav malo. Prosvetna zveza se bo morala pri izdajanju Prosvetne knjižice ozirati tudi na dekleta — gospodinjstvo, vzgojo itd. — To bi bila naloga dekliškega vodstva — ako bi ga imele. Prosimo, da se v okviru Prosvetne zveze osnuje dekliški odbor, ki bo usmerjal delovanje dekliških zvez in dajal pobudo za čim intenzivnejše delo. Naj ne bo naš glas, glas vpjočega v puščavil. Mnogo se je dosedaj zamudilo, čas je, da se ta nedostatek popravi. Gotovo se

bo našlo dovolj zmožnih, navdušenih in pozhrtvovalnih oseb za dekliško vodstvo v okviru Prosvetne zveze. Čimprej se naša želja uresniči, tem bolje, da bo zopet zavelo novo, sveže, pravo dekliško veselje in življenje v naših dekliških vrstah. Na delo torej, dekleta, z geslom nekdanjih dekliških zvez. Me gremo naprej, me mlade! — Metka D. iz Slov. gor. (Op. ur.: Se že pripravljaj)

ŠIROM KATOL. VESOLJSTVA

Katoliška akcija v Litvi. Katoliške organizacije v Litvi so nastale že v predvojni dobi. Toda svoj dosednji razmah so dosegle v povojnem času, v osvobodjeni domovini. Osnova katoliškemu gibanju je federacija (združenje) »Bodočnost« v Kovnu, ki je na kongresu v Palangi leta 1927, dobila svojo končno obliko. To združenje »Bodočnost« zedinjuje tri glavna podzdrženja, in sicer: 1. združenje starešin, v katerem so včlanjeni ljudje z visokim socialnim položajem, kakor škofje, odvetniki, pisatelji, profesorji itd. — 2. Združenje visokošolcev (Studenten Ateptinimku Sajunga). Delo tega podzdrženja se osredotoča na 16 enot, od katerih deluje devet v notranjosti Litve, ostalih sedem pa v inozemstvu. — 3. Združenje srednješolcev, ki šteje 6000 članov. Glasilo je »Bodočnost« (Alt eitis). Geslo združenja je »Omnia restaurare in Christo« — Vse prenoviti v Kristusu.

IZ VSEH VETROV

Vročii vrelci kot centralna kurjava. Reykavik, glavno mesto Islandije, je štelo leta 1901 okroglo 7000 prebivalcev; danes šteje okroglo 26.000 duš. Razvoj postaja vedno hitrejši, odkar je leta 1918 postala dežela samostojna in se je poleg kmetijstva začelo razcvitati ribištvo, ki prinaša danes deželi, ki šteje samo 105 tisoč duš, do 50 milijonov letnih dohodkov. Na eni strani najdemo še stari naselbinski Reykjavik z lesenimi hišami, na drugi pa nastajajoče novo mesto, ki se ponaša z najmodernejšimi napravami. Trdne železobetonske zgradbe vedno bolj izpodrivajo lesene hiše. Sredi mesta se dviga hotel, v katerem ima vsaka soba svojo predsobo, garderobo in kopalnico. Mestna občina je zgradila

moderno šolsko poslopje za 2000 otrok, šolo, v kateri se uporablja film kot učno sredstvo; pod telovadnico je plavalnica, v katero je napeljana voda iz toplih vrelcev, ki jih je v Islandiji veliko število in so tako vroči, da se morejo v njih skuhati jajca. Ravno ti vroči vrelci so predmet najdalekosežnejših mestnih gradbenih načrtov. Mestna občina gradi 21 km dolg vodovod, ki bo z vročo vodo iz vrelcev ogreval celo mesto. Napeljava v zasebne hiše je za mestno prebivalstvo obvezna in predstavlja znatno breme; toda v teku deset let se bodo vsakemu gospodinjstvu s prihranki kuriva inštalacijski stroški popolnoma izplačali in mestna občina bo oddajala potem vročo vodo po skrajno nizkih cenah.

Šesti čut živali. Prirodopisci so že dolgo domnevali, da morajo imeti živali posebne čute, kakršnih ljudje nimamo in ne poznamo. Čudovit je n. pr. smisel za smer pri golobih pismonoših. Natančno opazovanje je pokazalo, da bo res tako. Čebela vidi ultravioleto žarke, ki so za človeško oko čisto nevidni. Mravlja ima boljši vonj kot vsak človek. Nekatere živali so posebno občutljive za električne valove pri brezžičnem brzojavljanju. — Kljub napredku in znanosti so na svetu še vedno uganke.

Mesto na kolesih. V severoameriški državi Ohio se je tehnikom posrečilo, da so 250 hiš prepeljali z enega mesta na drugo. 250 hiš — to je celo mesto, ki se imenuje Osborn. Staro mesto Osborn je ležalo še pred petimi leti v dolini reke Mad, približno 5 km daleč od kraja, kjer leži danes novo mesto Osborn. Prepeljati pa so morali mesto zaradi tega, ker so preko tistega ozemlja, kjer je ležalo staro mesto, napravili ogromen jez, mesto pa bi zavilava voda, kadar bi bil jez zaprt. Predno so hiše prepeljali iz starega kraja v nov kraj, so najprej novi prostor zravnali, napravili so ceste in položili vodovod. Potem so vse hiše preiskali na njihovo trdnost. Kar je bilo dobrih, so prepeljali, slabe hiše so pa podrli. Za prevoz hiš so rabili štiri vlake materiala, med tem 20 silno močnih vlačilcev (traktorjev). Po asfaltirani cesti, ki so jo naredili od starega kraja do novega, so nato začeli prevajati hiše. Vsako hišo so pravilno dvignili na visoko, močno jekleno ploščo, vlačilci so pa premikali hiše naprej na podloženih valjarjih. Med vožnjo so prebivalci hiš živeli v hišah, kakor da se nič ne godi. Spali so lepo mirno v svojih

posteljah, obedovali in večerjali so kakor po navadi, samo vode niso imeli doma, ker niso imeli vodovoda. Tudi telefone so morali ukiniti, druge izpremembe pa ni bilo. Ves prevoz je trajal dve leti, veljal pa je okoli 200.000 dol.

»Klic divjih gosi«. Marija Ostenso. (Leposlovna knjižnica.) Leposlovna knjižnica Jugoslovanske knjigarne obeta postati, če bo tako napredovala, kaj čedna biblioteka izbranih mojstrov in sodobne svetovne književnosti. Njen program razodeva pozornost zlasti za sodobne duhovne tokove in oblike slovstva. Zato se ni čuditi, da gredo njene knjige že danes v nekaj tisoč izvidih med naročnike. Za Mauriacom in Timmermansom, ki sta oba dosegla velik uspeh pri našem občinstvu, nam je založnica za velikonočne praznike poslala predvod dela, ki predstavlja enega izmed največjih uspehov moderne ameriške (kanadske) književnosti. Je to roman »Klic divjih gosi«, ki ga je pred šestimi leti napisala Marija Ostenso, in sicer kot mlado, šele petidvajsetletno dekle. Razen tega je napisala do sedaj še nekaj drugih romanov in povesti, njeno ime se danes imenuje v vrsti najodličnejših svetovnih pisateljev. Rojena na Norveškem, je šele tri leta stara zapustila domovino in odšla v Ameriko, kjer se je v deželi izseljencev, v Kanadi, izoblikovala njena osebnost. Piše seveda v angleščini, dasi kot pisateljica naravno ni mogla zatajiti raznih potez skandinavske duševnosti, za katero so značilni močno in nežno čuvstvanje, razgibana in tvorna fantazija, kipeča življenjska energija in neka demonična prodirnost v doživljanju človeka in narave. Vse te lastnosti so značilne tudi za Marto Ostenso. Roman »Klic divjih gosi« je njeno prvo večje delo. Roman je dostojno poslovenil Grisa Koritnik, ki nam je že znan kot sposoben in vester prevajavec iz angleščine (prim. Listič iz angleške lirike, Lavrinovi literarni eseji). Cena 60, vez. 75 Din.

»Sinje ozare«. Jože Pogačnik. — Krasna zbirka pesmi. Založila Družba sv. Mohorja. Natisnila Mohorjeva tiskarna v Celju 1931. str. 72. Vezana knjiga stane 15 Din za ude, za neude pa 20 Din. Toplo priporočamo! Vse knjige se lahko naročajo v Cirilovi knjigarni, Maribor, Koroška cesta 5.

Cilj igre.

Cilj obeh nasprotnikov je, da se nasprotni kralj vjame. Potemtakem je kralj najvažnejša figura v šahovski igri. Po vrednosti sledita kraljica in stolp. Tekača in konja veljata kot enakovredna. Najmanj vredni so pa kmeti.

Način igranja.

Oba nasprotnika prestavita menjajoč figure. Prestavitve figure, od vsakokratnega položaja na drugo polje, se imenuje poteza. Poteza je veljavna, čim se figura spusti iz rok. Figure se premikajo zelo različno. Kot splošno veljajo sledeča pravila: na vsakem polju sme stati samo ena figura in figura iste barve ne sme nikdar iti preko svoje začrtane poti. Ako se pa na tej poti nahaja kaka nasprotnikova figura, jo lahko tolče. Tolčenje pri šahovski igri se razume tako, da se nasprotnikova figura iz šahovske deske odstrani in na njeno mesto postavi lastna figura. Dotični, ki je na potezi, pa ni primoran tega storiti.

V naslednjem si oglejmo posamezne figure.

Kralj.

Vkljub temu, da je kralj najvažnejša figura, pa ima kralj jako tesno orisano pot. Kralj lahko gre na vse strani, toda samo za en korak. Stoji kralj n. pr. na e4, potem so mu pristopna naslednja polja: e5, f5, f4, f3, e3, d3, d4 in d5. Zapomniti pa si moramo, da kralj nikdar ne sme iti na polja, ki so ogrožena od nasprotnika.

Kraljica

ima od vseh figur največjo svobodo in je najmočnejša figura, ker ima vse lastnosti stolpa in tekača skupaj. Kraljica se pomika lahko naprej in nazaj (vodoravno in navpično), v stran in poševno čez poljubna, nezasedena polja. Pri poševnem pokretu pa mora vedno ostati na barvi, na kateri je bila pred potezo.

Od e4 računano, se postavi kraljica lahko na sledeča polja: e5, e6, e7, e8, f5, g6, h7, f4, g4, h4, f3, g2, h1, e3, e2, e1, d3, c2, b1, d4, c4, b4, a4, d5, c6, b7 in a8.

Stolp

vlada na poljih vodoravne in navpične smeri do prve zapreke. Iz polja e4 lahko postavimo stolp na e5, e6, e7, e8, f4, g4, h4, e3, e2, e1, d4, c4, b4 in a4. Radi svoje postave stolp od začetka igre ne more vstopiti v akcijo in pride šele pozneje do veljave.

Tekač

gre samo poševno preko nezasedenih polj svoje barve. Tekoč je edina figura, ki ne sme zapustiti barve polja, ki ga ob začetku igre zavzame. Vsaka armada ima, kakor pravimo, »belega« in »črne-ga« tekača. Radi pregleda poti tekača navajamo: tekač sme, če stoji na polju e4, zavzeti sledeča polja: f5, g6, h7, f3, g2, h1, d3, c2, b1, d5, c6, b7 in a8.

Konj.

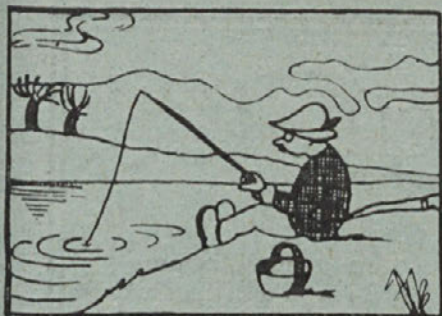
Zelo komplicirana je poteza konja Začetnikom dela posebne težkoče. Konj gre lahko na vsako tretje polje nasprotne barve, vračunano svojo vsakokratno pozicijo. N. pr.: ako stoji konj na e4, skoči lahko na 8 polj, in sicer: d6, f6, g5, g3, f2, d2, c3 in c5. Za konja ni nobenih zaprek. Konj preskoči vse, kar leži na njegovi poti, kar ostale figure ne morejo. Daleč konj ne more skakati, pač pa lahko z njim ustvarimo važne in zanimive kombinacije.

Kmetje

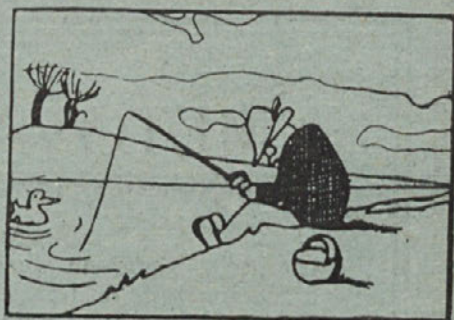
stojijo oficirjem glede svobode pri gibanju daleč nazaj. Kmetje namreč smejo iti samo en korak naprej in še ta le ravno, nikdar nazaj ali v stran. Pač pa je dovoljeno, da kmetje pri prvi postavi napravijo 2 koraka naprej. V nasprotju z vsemi figurami tolčejo kmetje drugače kakor grejo. Ne tolčejo ravno, temveč poševno, kakor tekača na levo in desno, ampak samo en korak. Beli kmet, ki stoji na e2 gre lahko na e3 ali e4. So pa polja d3, e3 in f3 zasedena od črnih figur, potem lahko tolče na d3 ali f3 in se postavi na imenovana polja. Za figuro e3, ki stoji pred kmetom e2, pa ni nobene opasnosti.

Urednikovo rešeto: xu in yu iz Selnice ob Dravi! Edini tega mnenja. Po mnogih krozkih imajo posebne odseke že zdavnaj. Pobuda je prišla iz fantov samih. In je najlepše in najplemenitejše razvedrilo. Tega med fante, da izrinemo kvartanje.

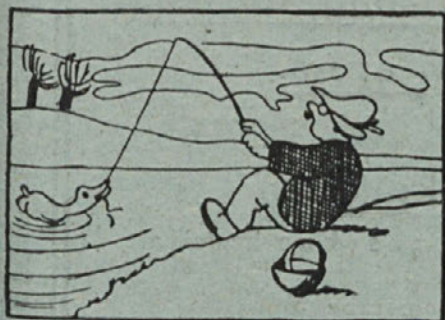
Širite „Naš dom“!

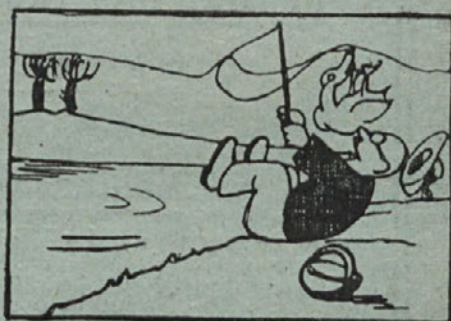
Pa pojmo z božjim blagoslovom.

Radi dolgočasja.

Petrov blagor!

Jojmene ...

KMETOVALCI!

Gnojite z apnenim dušikom, s tem najbolj cenim,
učinkovitim in rentabilnim dušičnim
gnojilom

domačega proizvoda!

Z apnenim dušikom
ne dajemo zemlji samo dušika,
marveč tudi apna.

Tudi
žlahtna vinska trta
je za apneni dušik prav posebno hvaležna.

Navodila o načinu uporabe, o
potrebni količinah, o rentabil-
nosti, dobaviteljih, uspehih in
cenah apnena dušika daje
proizvajalec:

Tvornica za dušik d.d. Ruše
pošta Ruše pri Mariboru.

V tej tvornici se tudi dobiva mešanica

„Nitrofoskal Ruše“,

napravljena na poseben paten-
tiran način iz gnojil:

apneni dušik+kalijeva sol+superfosfat